

Jens Damgaard Thaysen

Lovens grænser, den sociale skævhed i valgdeltagelsen, og retfærdiggørelsen af stemmepligt¹

Da valgdeltagelsen er uforholdsmæssigt lav blandt dårligt stillede borgere, vil indførelsen af en retslig forpligtigelse til at stemme føre til en større stigning i valgdeltagelsen blandt dårligt stillede borgere end blandt velstillede borgere. Derfor øger stemmepligt dårligt stillede borgeres politiske indflydelse. De to mest prominente argumenter for stemmepligt tager begge afsæt i denne velbegrundede empiriske påstand. Ifølge disse argumenter er stemmepligt retfærdiggjort på grund af de gode konsekvenser af at øge de dårligt stilledes politiske indflydelse. Det er imidlertid ikke muligt at retfærdiggøre at påbyde velstillede borgere at stemme med henvisning til, at det er ønskværdigt at hæve valgdeltagelsen blandt dårligt stillede borgere. Derfor slår begge argumenter fejl.

Denne artikel handler om retfærdiggørelsen af at gøre det lovpligtigt at stemme (herefter: stemmepligt). Der er stemmepligt i staten, S, hvis, og kun hvis, det i S enten er lovpligtigt for stemmeberettigede at stemme ved valg eller lovpligtigt for stemmeberettigede at møde op på valgstedet ved valg, og S håndhæver denne lov ved at straffe stemmeberettigede, der uden god grund² undlader at møde op på valgstedet ved valg (herefter: undlader at stemme).³ Denne artikel argumenterer for, at de to mest prominente argumenter for stemmepligt, retfærdighedsargumentet (Birch, 2009: 53, 133; Feeley, 1974; Lever, 2010; Lijphart, 1997) og repræsentativitetsargumentet (Brennan, 2014: 34; Engelen, 2007: 28; Feeley, 1974; Hill, 2014; Lijphart, 1997) begge er uholdbare.⁴ Dette skyldes, at begge argumenter indeholder empiriske præmisser, der er således, at hvis de alle er sande, så er stemmepligt mere omfattende end nødvendigt for at opnå formålet med at gøre det lovpligtigt at stemme, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med enten retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet. Da det er et plausibelt og bredt anerkendt princip om lovens grænser, at *en straffelov kun er retfærdiggjort, hvis den ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dens formål* (Feinberg, 1984: 26; Husak, 2008: 153; Simester og Von Hirsch, 2011: 208), er argumenterne dermed uholdbare, hvis alle deres empiriske præmisser er sande. Er mindst én af disse præmisser falsk, er argumenterne per definition også uholdbare. Da enhver påstand enten er sand eller falsk, er retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet altså uholdbare uanset hvad.

Først argumenterer artiklen kort for, at vi bør acceptere princippet om, at straffelove kun er retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå deres formål. Derefter introducerer artiklen retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet for stemmepligt og det empiriske grundlag for disse argumenter. Dernæst argumenteres der for, at hvis argumenternes empiriske præmisser er sande, og stemmepligt er retfærdiggjort med et retfærdigheds- eller repræsentativitetsargument, så vil en ikke-triviell andel af de stemmeberettigede fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme. Efterfølgende argumenteres der for, at hvis en ikke-triviell andel af de stemmeberettigede fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, så findes der et alternativ til stemmepligt, som både er mindre omfattende og fremmer formålet med stemmepligt mere effektivt.

Hvorfor er straffelove kun retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dets formål?

For at vi kan se, hvorfor vi bør acceptere princippet om, at en straffelov kun er retfærdiggjort, hvis den ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dens formål, må vi først afklare, hvad det vil sige, at en straffelov er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dens formål. En lov, L_1 er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dens formål, hvis et mindre omfattende alternativ til L_1 ville fremme formålet med L_1 mindst lige så effektivt (Husak, 2008: 154). En anden lov, L_2 er et alternativ til L_1 hvis, og kun hvis, L_2 og L_1 er gensidigt udelukkende, således at begge love ikke kan være gældende ret på samme tid. L_1 er mere omfattende end L_2 , hvis, og kun hvis, al adfærd, som er forbudt ifølge L_2 , også er forbudt ifølge L_1 , men noget af den adfærd, der er forbudt ifølge L_1 , ikke er forbudt ifølge L_2 . Stemmepligt indebærer, at det er lovpligtigt for alle stemmeberettigede at afgive deres stemme ved valg. Således vil en lov, der kun gør det lovpligtigt for *nogen* stemmeberettigede at stemme, eller almindelig stemmeret som vi kender det fra Danmark i dag, være mindre omfattende alternativer til stemmepligt. Princippet om, at straffelove kun er retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå deres formål, indebærer derfor, at stemmepligt kun er retfærdiggjort, hvis formålet med stemmepligt bliver fremmet mere effektivt, hvis det er lovpligtigt for alle stemmeberettigede at stemme, end hvis det kun er lovpligtigt for nogen (eller slet ingen) stemmeberettigede at stemme. *Formål* skal i denne sammenhæng forstås således, at *formålet* med straffeloven, L_1 , er at fremme eller beskytte det gode, L_1 er retfærdiggjort i kraft af at opnå. Formålet med stemmepligt er således ikke blot at få flere stemmeberettigede til at afgive deres stemme men skal i stedet findes i de argumenter, hvormed indførelsen af stemmepligt er retfærdig-

gjort. Formålet med stemmepligt er dermed relativt til, hvordan stemmepligt er blevet retfærdiggjort. Af den grund må en nærmere bestemmelse af, hvad det vil sige at fremme formålet med stemmepligt effektivt, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet, også vente, til efter disse argumenter for stemmepligt er blevet gennemgået i næste sektion.

Før vi går videre, må vi dog først klargøre, hvorfor vi bør acceptere princippet om, at straffelove kun er retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå deres formål. Princippet bliver ofte begrundet som følger. Hvis en straffelov, L, forbyder handlingen, H, så forpligter L på forudsigelig vis staten til at straffe enhver borger, der foretager H uden god grund⁵ (Simester og Von Hirsch, 2011: 9-10). Derfor er L kun retfærdiggjort, hvis det er retfærdiggjort at straffe enhver borger, der foretager H uden god grund (Husak, 2008: 78). Hvis L kun er retfærdiggjort, hvis det er retfærdiggjort at straffe enhver borger, der foretager H uden god grund, så er L kun retfærdiggjort, hvis formålet med L, F, og den korrekte teori om straf, T, tilsammen retfærdiggør at straffe enhver borger, der foretager H uden god grund. Hvis L er mere omfattende end nødvendigt for at opnå dens formål, så er der nogen borgere, der foretager H uden god grund, men som F og T ikke i fællesskab kan retfærdiggøre at straffe. Derfor er L ikke retfærdiggjort, hvis L er mere omfattende end nødvendigt for effektivt at opnå dens formål. Grunden til, at straffelove, der er mere omfattende end nødvendigt for effektivt at opnå deres formål, ikke er retfærdiggjorte, er altså kort sagt, at sådanne love på forudsigelig vis forpligter staten til at straffe borgere, som staten ikke kan retfærdiggøre at straffe.

Det egalitære forskelsargument, retfærdighedsargumentet og repræsentativitetsargumentet

Det empiriske grundlag for både retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet for at indføre stemmepligt er som følger (Hill, 2014; Lijphart, 1997). Valgdeltagelsen er socialt skæv i den forstand, at det primært er stemmeberettigede med lav socioøkonomisk status, der undlader at stemme (Hill, 2014: 132; Lijphart, 1997). Denne sociale skævhed i valgdeltagelsen forstærkes i takt med, at valgdeltagelsen falder (Hill, 2014: 132; Lijphart, 1997). Regeringer er mere lydøre over for de politiske præferencer hos grupper, hvor valgdeltagelsen er høj (Feeley, 1974: 240; Hill, 2014: 137-141; Lijphart, 1997: 4). Grundet den sociale skævhed i valgdeltagelsen medfører lav deltagelse derfor, at den førte politik er længere fra de politiske præferencer, der er typiske for stemmeberettigede med lav socioøkonomisk status, og tættere på de politiske præferencer, der er typiske for stemmeberettigede med høj socioøkonomisk status, end den

ville være, hvis politikerne var lige lydhøre over for alle stemmeberettigedes politiske præferencer (Feeley, 1974: 240; Hill, 2014: 137-141; Lijphart, 1997: 4). Stemmeberettigede med lav socioøkonomisk status er mere tilbøjelige til at foretrække en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed (Lever, 2010: 901; Lijphart, 1997: 4). Hvis det gøres lovpligtigt at stemme, så stiger valgdeltagelsen, og den bliver mindre socialt skæv (Birch, 2009: 95; Lijphart, 1997).

Dermed fører stemmepligt til, at en større andel af stemmerne kommer fra stemmeberettigede med lav socioøkonomisk status. Derfor fører stemmepligt også til, at en større andel af stemmerne kommer fra stemmeberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. Dette fører så til bedre valgresultater for egalitaristiske partier, og/eller til at partier generelt bliver mere tilbøjelige til at støtte en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, siden fordelene ved at appellere til vælgere med en præference for politikker, der fører til mere social og økonomisk lighed, bliver større (Birch, 2009: 128-133; Feeley, 1974: 240; Hill, 2014: 137-141; Lijphart, 1997). Der viser sig da også at være evidens for, at stemmepligt er forbundet med reduceret økonomisk ulighed (i Europa og Latin Amerika) og reduceret korrupsion (Birch, 2009: 133), mens høj valgdeltagelse er forbundet med mere støtte til venstreorienterede partier, mere generøse offentlige velfærdsydelser og større grad af omfordeling (Hill, 2014: 137-140; Lijphart, 1997: 5).

Der er dermed belæg for holdbarheden af følgende argument for, at stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi der både er systematisk forskel i socioøkonomisk status⁶ mellem stemmeberettigede, der stemmer, hvis, og kun hvis der er stemmepligt (herefter: modvillige vælgere), og stemmeberettigede, der altid stemmer (herefter: velvillige vælgere)⁷; og systematiske forskelle i politisk orientering mellem stemmeberettigede med lav socioøkonomisk status (herefter: fattige vælgere) og stemmeberettigede med høj socioøkonomisk status (herefter: rige vælgere):

1. En større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere er fattige vælgere, og en større andel af fattige vælgere end rige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed.
2. Hvis en større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere er fattige vælgere, og en større andel af fattige vælgere end rige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, så foretrækker en større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed.

3. Hvis en større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, så fører stemmepligt til mere social og økonomisk lighed.
4. En større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed (1, 2, $\rightarrow E$).
5. Stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed (3, 4, $\rightarrow E$).

Kald dette argument *det egalitære forskelsargument*. Både retfærdighedsargumentet og repræsentativitetsargumentet bygger oven på det egalitære forskelsargument.

Ifølge retfærdighedsargumentet er stemmepligt retfærdiggjort, fordi den øgede sociale og økonomiske lighed, som stemmepligt fører til, er et udtryk for en mere substantielt retfærdig fordeling af samfundets goder (Birch, 2009: 53, 133; Feeley, 1974; Lijphart, 1997). Revideres retfærdighedsargumentet, så det tager højde for princippet om, at straffelove kun er retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå deres formål, fortsætter argumentet på følgende måde efter det egalitære forskelsargument:

6. Hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, så fører stemmepligt til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder.
7. Hvis stemmepligt fører til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder, og ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt, så er stemmepligt retfærdiggjort.
8. Ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt
9. Stemmepligt fører til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder (5, 6, $\rightarrow E$)
10. Stemmepligt fører til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder, og ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt (8, 9, &I)
11. Stemmepligt er retfærdiggjort (7, 10, $\rightarrow E$)⁸

Hvis stemmepligt er retfærdiggjort med et retfærdighedsargument, er formålet med stemmepligt at opnå en mere retfærdig fordeling af samfundets goder. Stemmepligt fremmer dette formål ved at føre til mere social og økonomisk lighed, så længe fordelingen af samfundets goder er mere ulige, end den ville være, hvis den var retfærdig.

Ifølge repræsentativitetsargumentet er stemmepligt retfærdiggjort, fordi det faktum, at stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, er udtryk

for, at stemmepligt fører til en politik, der er tættere på den politik, der ville blive ført, hvis regeringen var lige så lydør over for de politiske præferencer hos fattige vælgere som de politiske præferencer hos rige vælgere (Feeley, 1974; Hill, 2014; Lijphart, 1997). Kald ”den politik, der ville blive ført, hvis regeringen var lige så lydør over for de politiske præferencer hos fattige vælgere som de politiske præferencer hos rige vælgere” for *P-politikken*. Revideres repræsentativitetsargumentets, så det tager højde for princippet om, at straffelove kun er retfærdiggjorte, hvis de ikke er mere omfattende end nødvendigt for at opnå deres formål, fortsætter argumentet på følgende måde efter det egalitære forskelsargument:

- 6*) Hvis stemmepligt fører til en politik tættere på P-politikken, og ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en politik tættere på P-politikken lige så effektivt, så er stemmepligt retfærdiggjort.
- 7*) Hvis en større andel af modvillige vælgere end af velvillige vælgere er fattige vælgere, og en større andel af fattige vælgere end rige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, så fører stemmepligt til en politik tættere på P-politikken, hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed.
- 8*) Ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en politik tættere på P-politikken lige så effektivt.
- 9*) Stemmepligt fører til en politik tættere på P-politikken, hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed (1, 7* $\rightarrow$ E).
- 10*) Stemmepligt fører til en politik tættere på P-politikken (5, 8*, $\rightarrow$ E).
- 11*) Stemmepligt fører til en politik tættere på P-politikken, og ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en politik tættere på P-politikken lige så effektivt (8*, 10*, &I).
- 12*) Stemmepligt er retfærdiggjort (6*, 11*, $\rightarrow$ E).⁹

Hvis stemmepligt er retfærdiggjort med repræsentativitetsargumentet, er formålet med stemmepligt at føre til en politik, der er tættere på P-politikken. Stemmepligt fremmer dette formål ved at hæve andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, så længe forholdet mellem andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, og andelen af stemmer, der kommer fra rige vælgere, er således, at regeringen fører en politik, der er længere fra fattige vælgeres foretrukne politik og tættere på rige vælgeres foretrukne politik end P-politikken.

Det er værd at bemærke, at retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet er gensidigt forstærkende. Retfærdighedsargumentet afhjælper bekymringer

om, hvorvidt det nu også ville være godt, hvis regeringen var lige så lydhør over for fattige vælgeres politiske præferencer som rige vælgeres politiske præferencer, mens repræsentativitetsargumentet afhjælper bekymringer om, hvorvidt det er foreneligt med et proceduralistisk demokratiideal at retfærdiggøre en ændring af valgsystemet med, at det vil føre til bestemte substantielle resultater (cf. Brennan, 2014: 54).

Både retfærdighedsargumentets og repræsentativitetsargumentets konklusion hviler på 5), som hævder, at stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed. Dermed afhænger begge argumenters konklusion af, at stemmepligt rent faktisk fører til mere social og økonomisk lighed. Selvom det er logisk muligt, at dette kunne være tilfældet, af andre grunde end at præmisserne i det egalitære forskelsargument er sande,¹⁰ fremgik det ovenfor, at fortalere for stemmepligt begrundet påstanden om, at stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed med, at det egalitære forskelsarguments præmisser er sande. Dette skyldes antageligvis, at der er solidt empirisk belæg for, at det egalitære forskelsargument er holdbart, mens alternative forklaringer på, hvorfor stemmepligt skulle føre til mere social og økonomisk lighed, må hvile på empiriske påstande, der i bedste fald er spekulative. Således indgår alle det egalitære forskelsarguments præmisser som empiriske præmisser i både retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet. Hvis mindst én af disse præmisser er falske, så er hverken retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet holdbart. Resten af artiklen vil argumentere for, at hvis alle præmisserne derimod er sande, vil et mindre omfattende alternativ til stemmepligt både fremme en mere retfærdig fordeling af samfundets goder mindst lige så effektivt som stemmepligt og fremme en politik tættere på P-politikken mindst lige så effektivt som stemmepligt. Dermed er det enten tilfældet, at mindst én af præmisserne fra det egalitære forskelsargument er falske, eller at 8), som hævder, at ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt, og 8)*, som hævder, at ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en politik tættere på P-politikken lige så effektivt, begge er falske. I begge tilfælde vil hverken retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet være holdbart.

Første led i at vise, at 8) og 8*) er falske, hvis det egalitære forskelsarguments præmisser er sande, er at vise, at en ikke-triviel andel af de stemmeberettigede fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med enten retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet. Dette vil blive gjort i næste sektion.

Sofavælgere og formålet med stemmepligt

I sidste sektion så vi nærmere på hhv. retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet for stemmepligt, og hvad der kunne siges at være formålet med stemmepligt, såfremt stemmepligt blev begrundet med et af disse to argumenter. Dermed er vi nu klar til at se, hvorfor en ikke-triviell andel af de stemmeberettigede fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med retfærdighedsargumentet eller repræsentativitetsargumentet, hvilket er, hvad denne sektion vil argumentere for. Først argumenteres der for, at en ikke-triviell andel af de stemmeberettigede fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med retfærdighedsargumentet. Dernæst argumenteres der for, at det samme gør sig gældende, hvis stemmepligt er retfærdiggjort med repræsentativitetsargumentet.

Retfærdighedsargumentet

Som nævnt ovenfor er formålet med stemmepligt at opnå en mere retfærdig fordeling af samfundets goder, hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet. Stemmepligt fremmer dette formål ved at føre til mere social og økonomisk lighed, så længe fordelingen af samfundets goder er mere ulige end en retfærdig fordeling.

Hver gang en stemmeberettiget stemmer på et parti, øger hun marginalt sandsynligheden for, at den førte politik vil nærme sig partiets foretrukne politiske linje, mens hun, alt andet lige, reducerer sandsynligheden for, at den førte politik vil nærme sig en modsatrettet politisk linje (Brennan, 2011: 2-3).¹¹ Hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, så fremmer stemmepligt social og økonomisk lighed, fordi stemmepligt fører til, at en større andel af stemmerne kommer fra stemmeberettigede, som foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. En stigning i andelen af stemmer, der kommer fra stemmeberettigede, som foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, kan føre til mere social og økonomisk lighed på mindst to måder. For det første kan det påvirke valgresultaterne, således at en større andel af stemmerne går til de partier, hvis foretrukne politik fremmer social og økonomisk lighed mest. For det andet kan det påvirke partiernes foretrukne politik, således at partier på tværs af det politiske spektrum justerer deres foretrukne politik i retning af en, der fremmer social og økonomisk lighed mere. Dette skyldes, at fordelingen ved at appellere til stemmeberettigede, der foretrækker politikker, der fører til mere social og økonomisk lighed, bliver større.

Antag at stemmeberettigede kan stemme på tre partier, De Konservative, De Liberale, og De Demokratiske Socialister, samt at De Konservatives foretrukne politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Liberales foretrukne politik, men De Liberales foretrukne politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Demokratiske Socialisters foretrukne politik.¹² I så fald har hver stemme følgende indvirkning på social og økonomisk lighed. Hver stemme på De Konservative øger sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Liberales og De Demokratiske Socialisters foretrukne politik, og reducerer sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere end De Konservatives foretrukne politik. Hver stemme på De Liberale øger sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere end De Konservatives og mindre end De Demokratiske Socialisters foretrukne politik, og reducerer sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere eller mindre end De Liberales foretrukne politik. Hver stemme på De Demokratiske Socialister øger sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere end De Liberales og De Konservatives foretrukne politik, og reducerer sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Demokratiske Socialisters foretrukne politik. Sofavælgere påvirker derimod ikke sandsynligheden for, at den førte politik vil nærme sig nogen af de tre partiers foretrukne politik. Stemmeberettigede synes derfor at fremme social og økonomisk lighed mere ved at undlade at stemme end ved at stemme på De Konservative, men mindre end ved at stemme på De Demokratiske Socialister.

Hvis ingen, eller blot et trivielt antal, af de stemmeberettigede stemmer på De Konservative, vil stemmeberettigede fremme social og økonomisk lighed mere ved at undlade at stemme end ved at stemme på De Liberale. Det skyldes, at stemmer på De Liberale i så fald kun øger sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Demokratiske Socialisters foretrukne politik, og reducerer sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere end De Liberales foretrukne politik uden at øge sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mere end De Konservatives foretrukne politik, eller reducere sandsynligheden for, at den førte politik fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Liberales politik. Hvis ingen stemmer på De Konservative, er der nemlig ikke nogen realistisk chance for, at den førte politik vil nærme sig De Konservatives foretrukne politik eller nogen anden politik, der fremmer social og økonomisk lighed mindre end De Liberales foretrukne politik. Hvis ingen, eller blot et trivielt antal af stemmeberettigede, stemmer på De Konser-

vative eller De Liberale, er det ikke muligt for stemmepligt at fremme social og økonomisk lighed ved at påvirke valgresultater, da alle stemmer i så fald i forvejen gik til partiet, hvis foretrukne politik fremmer social og økonomisk lighed mest. Hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi en stigning i andelen af stemmeberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, fører til, at en større andel af stemmerne går til de partier, hvis foretrukne politik fremmer social og økonomisk lighed mest, vil et ikke-trivielt antal stemmeberettigede altså fremme social og økonomisk lighed ved at undlade at stemme.

Hvad så hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi en stigning i andelen af stemmeberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, påvirker partiernes foretrukne politik? Dette kunne tænkes at være tilfældet, fordi fordelene ved at appellere til stemmeberettigede, der foretrækker politikker, der fører til mere social og økonomisk lighed, bliver større, og partierne derfor justerer deres foretrukne politik i retning af en, der fremmer social og økonomisk lighed mere. I så fald vil stemmeberettigede, der ikke foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, øge andelen af stemmer, der kommer fra stemmeberettigede, der foretrækker mere social og økonomisk lighed ved at undlade at stemme. Dette vil gøre det endnu mere fordelagtigt for partierne at appellere til stemmeberettigede, der foretrækker politikker, der fører til mere social og økonomisk lighed. Dermed vil stemmeberettigede, der ikke foretrækker politikker, der fører til mere social og økonomisk lighed, fremme social og økonomisk lighed ved at undlade at stemme. Hvad så hvis alle undtagen et trivielt antal stemmeberettigede foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed? I så fald vil fordelene ved at appellere til stemmeberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, allerede være så store, at det ikke er muligt for stemmepligt at fremme social og økonomisk lighed ved yderligere at øge fordelene ved at appellere til stemmeberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. Hvis stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi en stigning i andelen af valgberettigede, der foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, påvirker partiprogrammer, således at partier på tværs af det politiske spektrum justerer deres foretrukne politik i retning af en politik, der fremmer social og økonomisk lighed mere, vil der altså være et ikke-trivielt antal stemmeberettigede, der fremmer social og økonomisk lighed ved at undlade at stemme.

Uanset om stemmepligt fører til mere social og økonomisk lighed, fordi en stigning i andelen af stemmer, der kommer fra stemmeberettigede, der fore-

trækker social og økonomisk lighed, påvirker valgresultaterne, eller fordi det påvirker partiernes foretrukne politik, vil et ikke-trivielt antal stemmeberettigede altså fremme social og økonomisk lighed ved at undlade at stemme, hvis det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande. Hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet, så er formålet med stemmepligt at føre til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder ved at føre til mere social og økonomisk lighed. Altså vil et ikke-trivielt antal stemmeberettigede fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, hvis det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, og stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet.

Repræsentativitetsargumentet

Hvis stemmepligt er begrundet med et repræsentativitetsargument, så er formålet med stemmepligt at føre til en politik tættere på P-politikken. Stemmepligt fremmer dette formål ved at øge andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, så længe forholdet mellem andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, og andelen af stemmer, der kommer fra rige vælgere, er således, at regeringen fører en politik, der er tættere på rige vælgers foretrukne politik og længere fra fattige vælgers foretrukne politik end P-politikken.

Antag først at den eneste grund til, at regeringen fører en politik, der er tættere på rige vælgers foretrukne politik og længere fra fattige vælgers foretrukne politik end P-politikken, er, at valgdeltagelsen er lavere blandt fattige vælgere end blandt rige vælgere. I så fald ville regeringen føre en P-politik, hvis valgdeltagelsen var lige så høj blandt fattige vælgere som blandt rige vælgere. Siden dette ville være tilfældet, hvis valgdeltagelsen var 100 pct., kan det synes, at alle stemmeberettigede rent faktisk ville fremme formålet med stemmepligt ved at stemme, såfremt stemmepligt er retfærdiggjort med et repræsentativitetsargument. Imidlertid er det ikke nødvendigt, at alle stemmer for, at valgdeltagelsen bliver lige høj blandt fattige og rige vælgere. Der er samme grad af overensstemmelse mellem valgdeltagelsen blandt fattige og rige vælgere, hvis 9 pct. af begge grupper stemmer, som hvis 99 pct. af begge grupper stemmer. Hvis valgdeltagelsen er lavere blandt fattige end blandt rige vælgere, vil rige vælgere derfor gøre mere for at sikre, at valgdeltagelsen er lige høj blandt fattige og rige vælgere ved at undlade at stemme.

Hertil vil fortalernes for stemmepligt antageligvis påpege, at hvis det gøres lovpligtigt at stemme, så vil næsten alle fattige vælgere stemme. Antallet af rige stemmeberettigede, der gør mere for at sikre, at valgdeltagelsen er lige høj blandt rige og fattige vælgere ved at undlade at stemme, vil derfor være trivielt såfremt det er lovpligtigt at stemme. Problemet med dette argument er, at på

trods af at stemmepligt er et effektivt middel til at hæve valgdeltagelsen, så er det en tilsnigelse at påstå, at stemmepligt får næsten alle til at stemme.¹³ Selvom stemmepligt kraftigt reducerer den sociale skævhed i valgdeltagelsen, vedbliver valgdeltagelsen ydermere ofte med at være lavere blandt fattige end blandt rige vælgere, selv hvis der indføres stemmepligt (Lijphart, 1997: 3). Derfor vil der stadig være et ikke-trivielt antal rige vælgere, der gør mere for at sikre, at valgdeltagelsen er lige høj blandt rige og fattige vælgere ved at undlade at stemme, selvom det er lovpligtigt at stemme. Hvis formålet med stemmepligt er at få regeringen til at føre en politik, der er tættere på P-politikken, så fremmer en ikke-trivielt andel af de stemmeberettigede altså formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, selv hvis den eneste grund til, at regeringen ikke fører en sådan politik, er, at valgdeltagelsen er lavere blandt fattige vælgere end blandt rige vælgere.

Desuden er der ingen grund til at tro, at den eneste grund til, at der bliver ført en politik, der er tættere på rige vælgeres foretrukne politik og længere fra fattige vælgeres foretrukne politik end P-politikken, er, at valgdeltagelsen er lavere blandt fattige vælgere end blandt rige vælgere. Der er nemlig evidens for, at politikere er op mod seks gange mere lydhøre over for rige vælgere end over for fattige vælgere. Denne forskel kan ikke forklares alene med, at valgdeltagelsen blandt fattige vælgere er lavere end blandt rige vælgere (Brennan, 2014: 47-48; Hill, 2014: 139). Det tyder altså på, at der stadig ville blive ført en politik, der var tættere på rige vælgeres foretrukne politik og længere fra fattige vælgeres foretrukne politik end P-politikken, hvis valgdeltagelsen var lige så høj blandt fattige vælgere som blandt rige vælgere. I så fald vil den førte politik være nærmere P-politikken, hvis valgdeltagelsen er lavere blandt rige vælgere end blandt fattige vælgere, end hvis valgdeltagelsen er lige høj i begge grupper. Hvis dette er tilfældet, så får rige vælgere den førte politik til at nærme sig P-politikken ved at undlade at stemme, indtil valgdeltagelsen blandt fattige vælgere er så meget højere end valgdeltagelsen blandt rige vælgere, at det kompenserer for graden, i hvilken den førte politik er tættere på rige vælgeres foretrukne politik og længere fra fattige vælgeres foretrukne politik end P-politikken, af grunde der ikke har noget med den relative valgdeltagelse blandt fattige og rige vælgere at gøre. Hvis formålet med stemmepligt er at få den førte politik til at nærme sig P-politikken, fremmer et ikke-trivielt antal rige vælgere altså formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, selv hvis alle fattige vælgere stemmer.

Hvis stemmepligt er retfærdiggjort med et repræsentativitetsargument, vil rige vælgere fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, så længe forholdet mellem andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, og andelen af stemmer, der kommer fra rige vælgere, er således, at den førte politik

er tættere på rige vælgeres foretrukne politik og længere fra fattige vælgeres foretrukne politik end P-politikken. Uanset om dette kun er tilfældet, så længe valgdeltagelsen er lavere blandt fattige vælgere end blandt rige vælgere, eller vil være tilfældet indtil valgdeltagelsen er markant højere blandt fattige vælgere end blandt rige vælgere, vil et ikke-trivielt antal rige vælgere fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, hvis stemmepligt er retfærdiggjort med et repræsentativitetsargument, og det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande.

Hvis nogen sofavælgere fremmer formålet med stemmepligt, så er stemmepligt for omfattende

Sidste sektion argumenterede for, at hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet eller repræsentativitetsargumentet, så vil en ikke-trivielt andel af de stemmeberettigede fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme. Denne sektion argumenterer for, at hvis en ikke-trivielt andel af de stemmeberettigede fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, og der er større chance for, at en stemmeberettiget fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, hvis hun har et bestemt identificerbart træk, såsom høj socioøkonomisk status, så findes der et mindre omfattende alternativ, som ville fremme formålet med stemmepligt mindst lige så effektivt. Hvis stemmepligt er begrundet med retfærdigheds- eller repræsentativitetsargument, og præmisserne fra det egalitære forskelsargument er sande, er stemmepligt derfor mere omfattende end nødvendigt for at fremme dets formål. Dermed er retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet begge uholdbare, da førstnævnte hviler på 8), som hævder, at ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt, og sidstnævnte hviler på 8)*, som hævder, at ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en politik tættere på P-politikken lige så effektivt, og begge disse præmisser viser sig at være falske.

Stemmepligt påbyder alle stemmeberettigede at stemme og forbyder dermed alle stemmeberettigede at undlade at stemme. Sidste sektion viste, at hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet eller repræsentativitetsargumentet, og det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, så fremmer en ikke-trivielt andel af de stemmeberettigede formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme. Hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet, så fremmer stemmeberettigede, der ikke foretrækker mere social og økonomisk lighed, formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme. Hvis stemmepligt er begrundet med repræsentativitetsargumentet, så fremmer rige vælgere formålet med stemmepligt ved ikke at stemme, indtil forholdet mellem

valgdeltagelsen blandt fattige vælgere og rige vælgere er således, at der vil blive ført en P-politik. I begge tilfælde forbyder stemmepligt altså noget adfærd, som formålet med stemmepligt ikke bliver fremmet af at forhindre, såfremt det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande.

Dette betyder ikke nødvendigvis, at stemmepligt er mere omfattende end nødvendigt for at fremme dens formål, da det godt kan være tilfældet, at stemmepligt forbyder noget adfærd, som formålet med stemmepligt ikke bliver fremmet af at forhindre, selvom intet mindre omfattende alternativ til stemmepligt ville fremme formålet med stemmepligt mindst lige så effektivt. Dette kan eksempelvis skyldes, at det ikke er muligt på forhånd at vide, hvilke stemmeberettigede der fremmer formålet med stemmepligt ved at stemme, og hvilke stemmeberettigede der fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme. I så fald er det ikke muligt at designe en lov, der gør det lovpligtigt at stemme for stemmeberettigede, der fremmer formålet med stemmepligt ved at stemme, uden også at gøre det lovpligtigt at stemme for stemmeberettigede, der fremmer formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme.

Hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet eller repræsentativitetsargumentet, og det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, ved vi imidlertid, at en større andel af rige vælgere end af fattige vælgere vil fremme formålet med stemmepligt ved at undlade at stemme, hvilket medfører, at følgende alternativ til stemmepligt både er mindre omfattende og fremmer formålet med stemmepligt mere effektivt end stemmepligt:

A_1 : Det er enten lovpligtigt for fattige vælgere at stemme ved valg eller lovpligtigt for fattige vælgere at møde op på valgstedet ved valg. Fattige vælgere, der uden god grund undlader at møde op på valgstedet ved valg, straffes af staten.¹⁴

Uanset hvad der er formålet med stemmepligt, er A_1 mindre omfattende end stemmepligt, fordi A_1 kun påbyder fattige vælgere, frem for alle stemmeberettigede, at stemme. A_1 giver fattige vælgere et lige så stærkt incitament til at stemme som stemmepligt, mens A_1 i modsætning til stemmepligt ikke giver rige vælgere noget incitament til at stemme. Derfor øger A_1 andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere mere end stemmepligt. Hvis stemmepligt er begrundet med et repræsentativitetsargument, så er formålet med stemmepligt at hæve andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, indtil forholdet mellem andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, og andelen af stemmer, der kommer fra rige vælgere, er således, at regeringen vil føre en P-politik. Siden A_1 hæver andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, mere end stemmepligt, er A_1 et mere effektivt middel til at fremme dette formål end

stemmepligt. Hvis stemmepligt er begrundet med retfærdighedsargumentet, så er formålet med stemmepligt at føre til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder ved at føre til mere social og økonomisk lighed. Hvis det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, så foretrækker en større andel af fattige vælgere end rige vælgere en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. Hvis en større andel af fattige vælgere end rige vælgere foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed, og A_1 øger andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere mere end stemmepligt, så fremmer A_1 social og økonomisk lighed mere end stemmepligt. Derfor er A_1 også et mindre omfattende og mere effektivt middel til at fremme dette formål end stemmepligt. Uanset om stemmepligt er begrundet med et retfærdigheds- eller et repræsentativitetsargument, er A_1 altså et mindre omfattende og mere effektivt middel til at fremme formålet med stemmepligt, hvis det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande. Hvis stemmepligt er begrundet med enten retfærdigheds- eller repræsentativitetsargumentet, og det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande, er stemmepligt altså mere omfattende end nødvendigt for effektivt at fremme formålet med stemmepligt.

Konklusion

Præmisserne fra det egalitære forskelsargument indgår både i retfærdighedsargumentet og i repræsentativitetsargumentet. Hvis alle præmisserne fra det egalitære forskelsargument er sande, så hviler retfærdighedsargumentet på en falsk præmis om, at intet mindre omfattende alternativ til stemmepligt vil fremme en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt, mens repræsentativitetsargumentet hviler på en falsk præmis om, at intet mindre omfattende alternativ til stemmepligt vil fremme en politik, der er tættere på den politik, der ville blive ført, hvis regeringen var lige så lydør over for de politiske præferencer hos fattige vælgere som over for de politiske præferencer hos rige vælgere, lige så effektivt. Retfærdigheds- og repræsentativitetsargumenterne har dermed begge en konklusion, der hviler på mindst én falsk præmis, uanset om præmisserne fra det egalitære forskelsargument er sande eller falske. Derfor er begge argumenter uholdbare og ude af stand til at retfærdiggøre stemmepligt.

Det grundlæggende problem med både retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet er, at de forsøger at begrunde stemmepligt for alle med, at det er ønskværdigt, at flere fattige vælgere stemmer. Imidlertid er ikke alle stemmeberettigede fattige. Dermed er dette et forsøg på at retfærdiggøre stemmepligt for *alle* med, at det er ønskværdigt, at flere stemmeberettigede med et træk, som ikke alle stemmeberettigede besidder, stemmer. Dette kan ikke lade sig gøre,

da det er falskt, at stemmepligt for alle er retfærdiggjort, hvis stemmepligt for nogen er retfærdiggjort. At begrunde stemmepligt på en sådan måde svarer til at begrunde et totalforbud mod bilkørsel med, at det forhindrer biluheld. Selvom et totalforbud mod bilkørsel ville forhindre biluheld, er sådan en lov problematisk, da den forbyder både farlig og sikker bilkørsel og derfor bør forkastes til fordel for en trafiklovgivning, der forhindrer biluheld gennem mere målrettede forbud mod farlig bilkørsel, såsom fartgrænser og forbud mod spritkørsel. Ligeledes er det efter alt at dømme sandt, at stemmepligt fremmer social og økonomisk lighed, fordi stemmepligt øger andelen af stemmer, der kommer fra fattige vælgere, og disse er mere tilbøjelige til at foretrække en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. Dette giver imidlertid ingen grund til at gøre det lovpligtigt at stemme for velstillede stemmeberettigede, der ikke foretrækker en politik, der fører til mere social og økonomisk lighed. Hvis målet med stemmepligt er at få flere af de dårligst stillede til at stemme, hvorfor så indføre stemmepligt for de rige?

Noter

1. Tak for brugbare kommentarer til Andreas Albertsen, Didde Boisen, Søren Flinch Midtgaard, Jørn Sønderholm, Frej Klem Thomsen, Jakob Thrane Mainz, og to anonyme reviewere.
2. I denne sammenhæng er en "god grund" til at undlade at møde op på valgstedet en grund, der enten kan retfærdiggøre eller undskylde udeblivelsen på en måde, en domstol ville anerkende som et gyldigt forsvar, fx at den stemmeberettigede undlod at stemme, fordi hun var så alvorligt syg, at hun ikke kunne forlade sygesengen.
3. Ifølge denne definition er der stemmepligt i Argentina, Australien, Belgien, Brasilien, Cypern, Ecuador, Liechtenstein, Luxembourg, Nauru, Peru, Schaffhausen (Schweizisk canton), Singapore, Tyrkiet, og Uruguay (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Voter Turnout Database, <https://www.idea.int/data-tools/data/voter-turnout/compulsory-voting>) (19. januar, 2018).
4. Et argument er holdbart, hvis, og kun hvis, argumentets konklusion ikke kan være falsk, mens dets præmisser er sande, og argumentets præmisser rent faktisk er sande.
5. Dvs. uden at kunne undskylde eller retfærdiggøre handlingen H på en måde, en domstol ville anerkende som et gyldigt forsvar. Se slutnote 2 for en uddybning af, hvad sådanne grunde kunne bestå i.
6. Artiklen igennem anvendes socioøkonomisk status som en betegnelse for, hvor privilegeret en borger er med hensyn til uddannelse, velstand og indkomst, således at borgere med bedre uddannelse, mere velstand og højere indkomst har højere

socioøkonomisk status (cf. Lijphart (1997), der anvender socioøkonomisk status på samme måde.)

7. Bemærk at distinktionen mellem modvillige vælgere og velvillige vælgere ikke er gensidigt udtømmende, da der også kan være stødige sofavælgere, som ikke stemmer uanset hvad, og protestsofavælgere, der stemmer, hvis og kun hvis der *ikke* er stemmepligt. Artiklen beskæftiger sig ikke med disse grupper, da de ikke er relevante for dens argument.
8. Det skal bemærkes, at denne udlægning af retfærdighedsargumentet er lettere forsimplet. Da selv ikke de varmeste fortalere for stemmepligt ville hævde, at stemmepligt var retfærdiggjort, fordi det førte til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder, hvis indførelsen af stemmepligt også førte til en politik, der krænkede befolkningens menneskerettigheder eller på anden vis havde meget tungtvejende negative konsekvenser, er præmis 7) nemlig strengt taget falsk. Dette problem kunne imidlertid løses ved først at ændre præmissens ordlyd, så den nu hævdede, at ”hvis stemmepligt fører til en mere retfærdig fordeling af samfundets goder, og ingen mindre omfattende alternativer til stemmepligt fremmer en mere retfærdig fordeling af samfundets goder lige så effektivt, og stemmepligt ikke har nogle tungtvejende negative konsekvenser, så er stemmepligt retfærdiggjort”, og dernæst tilføje en ekstra præmis om at stemmepligt ikke har nogle tungtvejende negative konsekvenser. Når dette ekstra skridt er udeladt i hovedteksten, skyldes det, at det er relativt ukontroversielt, at en sådan ekstra præmis er sand. (Der er i hvert fald hverken belæg for, at stemmepligt forringer kvaliteten af de politiske beslutninger (Birch, 2009: 65-66; Hill, 2014: 178-187; Lijphart, 1997: 10) eller øger opbakningen til partier på yderfløjene (Birch, 2009: 120-18; Lijphart, 1997: 10). Da denne artikel desuden ikke har til hensigt at angribe retfærdighedsargumentet ved at argumentere for, at stemmepligt har tungtvejende negative konsekvenser, er det derudover ønskværdigt af fremstillingsmæssige grunde ikke at tilføje adskillige ekstra trin, som er uden relevans for artiklens angreb på retfærdighedsargumentet, til et allerede langt argument.
9. Denne udlægning af repræsentativitetsargumentet er blevet forsimplet på samme måde og af samme grunde som udlægningen af retfærdighedsargumentet (jf. slutnote 8).
10. Denne artikels hovedargument finder kun anvendelse på retfærdigheds- og repræsentativitetsargumentet, såfremt 5) er sand, fordi det egalitære forskelsargumentets præmisser er sande.
11. Dette kan måske virke som en naiv opfattelse af, hvordan individuelle stemmer påvirker den førte politik. Det er ofte uklart, hvor tilbøjeligt et bestemt parti er til at støtte bestemte tiltag, og en enkelt stemmes indflydelse på valgresultatet er desuden forsvindende lille. Det er dog svært at forestille sig, at der ikke er en eller

anden form for sammenhæng mellem, hvordan den enkelte vælger stemmer, og hvilke partier der får indflydelse på den førte politik. De samlede valgresultater består jo trods alt af individuelle stemmer, og disse har en meget klar indvirkning på, hvilke partier der får indflydelse på den førte politik. Selvom sammenhængen mellem, hvilke partier der får indflydelse på den førte politik, og hvilken politik der rent faktisk bliver ført, er lidt mere kompleks, er der også belæg for, at det rent faktisk gør en forskel, hvilke partier der har magten (Lijphart, 1997: 4).

12. Det er legitimt at antage, at nogle partiers foretrukne politik vil fremme økonomisk og social lighed mere end andre partiers foretrukne politik, fordi stemmepligt ikke kan føre til mere økonomisk og social lighed ved at påvirke valgresultater, medmindre dette er tilfældet
13. Af de 14 lande, der lever op til denne artikels definition på stemmepligt, var valgdeltagelsen højest i Singapore, hvor 94 pct. af de registrerede vælgere stemte ved seneste parlamentsvalg, og lavest i Chile, hvor kun 49 pct. af de registrerede vælgere stemte ved seneste parlamentsvalg (International Institute for Democracy and Electoral Assistance, Voter Turnout Database, <https://www.idea.int/data-tools/question-view/521>) (22. januar, 2018).
14. Se også Ben Saunders's forslag om kun at gøre det lovpligtigt for førstegangsvælgere at stemme ved valg (Saunders, 2010).

Litteratur

- Birch, Sarah (2009). *Full participation: a comparative study of compulsory voting*. New York: United Nations University Press
- Brennan, Jason (2011). *The ethics of voting*. Princeton: Princeton Univ. Press.
- Brennan, Jason (2014). Part I. Medicine worse than the disease? Against compulsory voting, pp. 3-107 i Jason Brennan og Lisa Hill (red.), *Compulsory voting: for and against*. New York: Cambridge University Press.
- Engelen, Bart (2007). Why compulsory voting can enhance democracy. *Acta Politica* 42 (1): 23-39. <https://doi.org/10.1057/palgrave.ap.5500167>.
- Feeley, Malcolm M. (1974). A solution to the "voting dilemma" in modern democratic theory. *Ethics* 84 (3): 235-242. <https://doi.org/10.1086/291920>.
- Feinberg, Joel (1984). *The moral limits of the criminal law vol. 1: Harm to others*. New York: Oxford University Press.
- Hill, Lisa (2014). Part II. Compulsory voting defended, pp. 108-204 i Jason Brennan og Lisa Hill (red.), *Compulsory voting: for and against*. New York: Cambridge University Press.
- Husak, Douglas. N. (2008). *Overcriminalization: The limits of the criminal law*. New York: Oxford University Press.

- Lever, Annabelle (2010). Compulsory voting: A critical perspective. *British Journal of Political Science* 40 (4): 897–915. <https://doi.org/10.1017/S0007123410000050>.
- Lijphart, Arend (1997). Unequal participation: Democracy's unresolved dilemma presidential address. *American Political Science Review* 91 (1): 1-14. doi.org/10.2307/2952255.
- Saunders, Ben (2010). Tasting democracy: A targeted approach to compulsory voting. *Public Policy Research* 17 (3): 147-151. doi.org/10.1111/j.1744-540X.2010.00621.
- Simester, Andrew. P. og Andrew Von Hirsch (2011). *Crimes, Harms, and Wrongs: on the Principles of Criminalisation*. Oxford, Portland, OR: Hart Pub.